

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerint vételnek tel.

I. évfolyam. 87. szám. Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy hóra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy hóra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Szerda, szeptember 11.

A SZÜNET UTÁN.

Szeptember 15-én megkezdődik a politika évadja. Ezen a napon az ellenzéki pártok közös értekezletet tartanak Budapesten, amelyen a parlamenten követendő magatartásukat állapítják meg. A képviselőház első, formális ülése szeptember 17-én lesz. Lukács László miniszterelnök ezen az első ülésen aligha fog megjelenni, — mert a közös minisztertanácsra Bécsbe kell utaznia. A közös minisztertanács 16-én kezdődik, de valószínűleg eltart másnapig.

A közös minisztertanács az 1913 évi közös költségvetésről állapítja meg. A költségvetés tárgyalásán fogja azokat a hiteket, amelyek Schönaich Ferencz báró volt hadügyminiszter öt éves haderőfejlesztési programjából 1913-ra szükségesek. Foglalkozni fog a közös minisztertanács az új ügyek beszerzésének kérdésével is. A hadvezetőség nem akar elállni attól a követelésétől, hogy az ügyek beszerzésére szükséges hitel egy részét már az idén szavazza meg a delegáció, noha a politikai helyzet ennek a követelésnek a delegáció elé terjesztését nem igen javallja. Valószínű is, hogy az ügy-kérdés miatt bonyodalmak lesznek.

Ha igaz a magyar ellenzék fenyegetőzése, akkor az obstrukció színterét az ellenzék átteszi a delegációkba s a Neue Freie Presse már orvosságot is ajánl — meglehetősen furcsa orvosságot — a magyar obstrukció letörésére.

A bécsi lap szerint budapesti rendőrökkel kell a renitenskedő magyar ellenzékiet a delegációból kivezetni, mert erre a szerepre a bécsi rendőrség nem vállalkozhatik.

A delegációk Bécsben való üléséhez az idézett lap szerint az utcán közös hadseregbeli katonáknak kell a rendet fenntartani a magyar képviselők esetleges féktelenségei ellen, sőt erre már történt is intézkedés.

A Neue Freie Presse furcsa orvosságának alkalmazására nem fog sor kerülni s a lap tanácsára különben is alig szorul a magyar kormány. A delegációk különben szeptember 27-ikén kezdik meg üléseiket.

Jóirásu leány kiadóhivatalunkba felvétetik. Könyvelésben jártas előnyben részesül.

Két harangozó.

Írta: dr. Kalmár Antal.

Tisza és Andrassy — Andrassy és Tisza. Eduárd és Kunigunda — Kunigunda és Eduárd. Hogy kinek van igaza? Igaza bizony egyiknek sincs. Tiszának éppenséggel nincs igaza, — Andrassynak pedig csak akkor volna igaza: ha Tiszának igaza volna. — Miért? Azért, mert ez a két okos ember hónapok óta már mindenről vitatkozik, csak arról nem, ami vitatkozik, csak arról nem, ami vitájuknak a premisszája, az előfeltétele volna. És mi volna ez? A választások intézményes szabadságán és tisztaságán felépült népparlament, vagyis a magyar nép igazi, valódi és hamisítatlan akaratának képviselője. Ez minden parlamentarizmusnak az előfeltétele és ahol ez nincs meg: ott sült bolondság vitatkozni a parlamentarizmus per longuméről és látumáról.

A faluban nincs harang, de Tisza is, meg Andrassy is száz és egy miért nem lehet a faluban harangozókat hoznak föl arra nézve, hogy ni, holott a logika szerint elég volna okul csak azt az egyet fölhozni, — hogy nincs a falunak harangja. Tehát, hogy a faluban harangozni lehessen: Tiszának is, de még különösen Andrassynak azon kellene kezdeni, hogy csináltassunk hát harangot a falunak. Erre a világos és tiszta logikára azonban a két okos ember egy világért se nem jönne, hanem azon ütök egymást, hogy kinek van igaza abban, hogy nem lehet a faluban harangozni?

Andrassy példánul pompásan idézi az angol tudósokat, hogy a parlament többségének a nemzet igaz képviselőit kell lenni és még ennek ellenére is feltétlenül kell állani annak az elvnek, hogy a kormánynak nem a parlament többségétől, hanem az országtól kell kapni a megbízatást.

Először is nálunk a kormány nem a parlament többségétől, annál kevésbé az országtól kapja a megbízatást, hanem Bécsből, a dinasztától. Kapja az ország ellenére és mint Khuen kapta: kapja a parlamenti többség ellenére. Ha már most Andrassy mindezeket ilyen szépen tudja citálni: akkor a logika szorító vas-kapcsán miért nem veti föl a kérdést: nos, képviseli-e nálunk a parlament, különösen a Khuen—Tisza—Lukács mai parlamentje a nemzetnek

igazi többségét és képviseli-e nálunk a kormány a parlamenti többség mellett is az országot? Képviselet-e az 1910-iki választások után?

Andrassynak nagyon könnyű volna a helyzete, csak szemébe kellene vágni Tiszának: ti csak a vesztegetés és erőszak révén származott forma szerinti képviselők az országot, de nem igazán, nem valódi, tehát nincsen jogod június negyedikét csinálni. Nos és ezt teszi Andrassy? Annyira nem teszi, hogy a demokratikus választójogtól, a választások intézményes szabadságától és tisztaságától, valamint mindennek a legelső sorban való szükségességéről egy betű nem sok, de annyit sem beszél. Amde sohase beszéljen nekünk Andrassy arról, hogy miért nem lehet a faluban harangozni, ha nincs harang.

Mert lám: Andrassy igen helyesen nem ért egyet azzal a Tiszával, aki az erőszakot jogforrássá akarja emelni. Tisza azonban erre azt mondja, hogy ő az erőszakot a parlament többségével és ennek jóváhagyásával vette jogforrássá, — már pedig Tisza szerint az angol fellegás értelmében a parlamenti többség a világ minden tételét, csak egyet nem tehet: a fiuból leányt nem csinálhat. Tehát Tisza szerint a parlamenti, a jogot is jogforrássá teheti. Az államjog szerint Tiszának igaza is lehet, — de csak akkor és abban az esetben, ha a parlamenti többségi szuverenitás szabad és tiszta választás után jött létre. De mivel Tisza többsége nem így jött létre: itt kellene Andrassynak Tiszát torkon ragadni és letiporni, hogy az ő meghamisított parlamentjének parlamenti erőszaka nem alkothat jogforrást. Andrassy azonban nem ezt teszi, hanem harangozni próbál a faluban, amikor pedig tudja, hogy nincs harang a faluban.

Mindezen okoknál fogva a két harangozó ne is citálgassa nekünk Angolországot. Angolországban minden faluban van harang, ott tehát lehet harangozni, mert nyolcvan esztendő leforgása alatt ott már tízedszer terjesztik ki a népjogokat, — ellenben nálunk 1848. óta egyetlen egyszer sem terjesztették ki s a demokra-

tikus kiterjesztésnek most is a két veszekedő harangozó a legnagyobb ellensége. Mert Tisza retrográd irányzatú egyes — és Andrassy többes választójoga egy huron pendül, mind a kettőnek célja a magyar nép igaz akaratának az elnyomása, tehát végső sorban a parlamentarizmus megnevelése, tehát annak az osztályparlamentnek a fenntartása, amely Magyarországon Bécsnek és Ausztriának az egyedüli támogatója.

A társadalom mostohái.

A természet még, mint egy életét boldog és munkásfilozofia elvek szerint beosztó aggastyán, derűs képet mutat, de haj, a derűs fűtők költészeté már csak a multak költészetét dicséri, amely után következik az elmulás, az örökkévalóságba vagy a nihilbe való átmenet. A sárga lombokon átszűrődő napsugár már nem a tavassznak reményt fakasztó melegét rejtegeti, a tavasz elmúlt, vége van a nyárnak. És most már csak az elmúlt évszakok tapasztalatai vannak meg. Mint az öreg ember, kibén már csak az életre való visszaemlékezések tartják az e földhöz való ragaszkodást és aki háttorzongatással gondol a bekövetkező évekre, a mikor vége lesz mindennek, vége az ideálok, melyekért ifjúságban rajongott, vége a küzdelmeknek, melyekért az ideálok megvalósításáért folytatott és vége a nyugodalmas aggkornak, mikor minden szenvedély lecsillapult.

A nagy természet is így van ősz táján éppen. A hulló levelek nem emlékeztetnek egyébre, mint a bekövetkező megsemmisülésre. Az a cicás és nyugodalmas érzéseket kiváltó gyöngye napsugár mintegy reflexe az elmúlt időnek. Azután volt-nincs. Mindennek vége, a természet felveszi az utolsó kenetet és reá borul a fehér lepel...

Ezeket a szinte szentimentális érzéseket, amelyekről a mai kor embere távol van, minden művészi eszköz nélkül kicsinolja belőlünk az a hangulat, amely végig vonul mostanság a természet egész vonalán. Egymás képeről olvassuk le, hogy ezeket az időszerű gondolatokat megérezzük, hogy mindegyikünk, mint a természet gyermeke, fájjaljuk annak elmulását.

Amde ezzel a fájdalmas érzéssel a jobb emberek szívébe beköltözik egy másik érzés is, amelyik sokkal intenzívebb, mint amelyet a természetben való szemlélés fakasztott.

A jobb ember, aki tudja azt, hogy mi emberek mind egy Isten képére alkottunk, hogy szegény és gazdag, egészséges és nyomorék, gróf

és paraszt egy és ugyanazon anyagból van gyurva; hogy továbbá a mi gyarló és történeti haladás folytán kialakult gazdasági rendszerünk oka, hogy olyan éles és majdnem éthidalhatatlan a különbség társadalmi osztály és emberek között.

Aki mélyebben belelát az emberi cselekmények szűkebb mihelyébe, aki a bünt kiérzi a legjamborabb maszka alól is, aki tudja, hogy mennyi méltatlan boldogul itt e földön és mennyi jóra való, derék existenciá pusztul el a folytonos kenérrért való elkeseredett küzdelemben, aki egy szóval az emberek egyenlőségét vallja és annak éppen ellenkezőjét látja, annak szükségképpen kell, hogy összeszoruljon a szíve, rá gondolván a bekövetkező télre és annak a szegény emberre való minden borzalmára.

Emberek vagyunk, gyarló halandók, az egyik ma, a másik holnap költözik el. Rá vagyunk utalva az egymás létére és az utolsó utcápróra is csak olyan nélkülözhetetlen szerve a mi társadalmi berendezkedésünknek, mint pl. a fiskális. Miért kell hát majd annak dideregni a hidegtől, neki, feleségestől, gyermekestől, holott eleget gondolt ő is arra, hogy becsületesen keresse meg a mindennapi kenyerét, dolgozván érte körömszakadtáig.

Ezek a kérdések foglalkoztatták időtlen-időig minden más nemzet fiait, a humanistákat és ennek a feltevésszerűen köszönhetik jóformán az európai civilizált népek szabadságukat.

Ma, midőn kétszeresen igaztób ez a probléma, mint valaha, ma, amikor a szegénysorsu nép nem veszi isten rendeltetésének azt, hogy neki koplálnia kell, míg más kenyérrel a javában dustál; ma, amikor a tudás és nem a hit jegyében élünk, bizony most jóval kiáltóbban s talán féltetesebben hangzik a kengerel kövétel tömeg kívánsága. Ehhez járul még a drágaság és a jövőért gondoskodó humanisták feladata, hogy a sopánkodás politikájára helyett a feltételek színterére lépünk és találjunk olyan egészséges gondolatokat indítéket, melynek gyakorlati kivitele — ha nem is egészen — de legalább részben szüntesse meg a kenyérkérdést, amely egy nagyszabású társadalmi akció híján, ki tudja, milyen veszedelmes méretet ölthet még.

Akiben egy embertársa élete és jólétéért igazán lelkesülő szív lakozik, aki átérzi a nyomor és nélkülözés minden fázisát, az tudni fogja, hogy humánus kötelességen nem lehet érteni egyes-egyedül a tények felismerését és a tények feletti okoskodást, hanem igenis módot kell nyújtani arra hogy az embertársak gondjai enyhüljenek.

Ezt az enyhülést pedig létrehozhatja egy hatalmas és a nemzet minden rétegét átjáró akció. Olyan humánus mozgalom, amely magába foglalja az elsősorban a nemzet vagyonos osztályt, másodsorban a középosztályt, mert tetlenül nem nézhetjük testvéreink, magyar véreink kínlódását. Itt tenni kell valamit és nem jellemezni. Akinek a gondviselés adott annyi, hogy abból busásan félrevehet, az járuljon nagyobb összeggel; kinek bgyönggében jutott, az szegényekben, de okvetlenül tegyen a szegénysorsuak érdekében. Ezt követeli a humanizmus, az emberi jog és a gyomor.

Ha mi magunk nem tesszük felebarátaink érdekében lépéseket, ha mi magunk hagyjuk vagy elcsenevésszünk, vagy elpusztulni azt a népelemet, amely kérés tenyerével szük-

séges, bár alantos munkát is végez, akkor milyen véleménygel legyen a szegénysorsu magyar nép a saját gazdagjaival szemben.

Itt tenni kell, ha nem is az államizma érdekében, a magyarság teszi azt, aki ad és ő lesz az, aki vesz, de tenni kell igenis a magunk érdekében, a nemzeti fajfenntartás és a humanizmus érdekében.

Jog- és pénzügyi bizottsági ülés.

Az ülésen dr. Varga Elemér tanácsnok elnökölt.

Marjalaki Irma és társa legeltetési jogának, a föld fakompetenciájának 6-ra emelését és italmérsi jogért kártalanítást kér. A tanács a legeltetési jogot felelte, de a kérelem többi részét elutasították. Ez ellen felebezték. A bizottság a felebezés elutasítását javasolja.

P. Nagy Zoltán, a zenekonzervatórium tulajdonosa a növendékei részére adott 500 korona tandíj felemelését kérte. Márk Endre javaslatára mindaddig, míg a zenédét házikelésbe nem veszi a város, emelje fel a védős a segélyt ezer koronára. Az indítványt elfogadták.

Rosenfeld Salamon, a palagi III. sz. tagbirtok bérlője laképilet építését kérte. Miután a költségvetés szerint 24000 koronába kerülne az építkezés és Balogh Kálmán mérnök vasbetonból 20600 koronáért hajlandó vállalni az építkezést, a tanács javasolja, hogy adják oda neki a vállalatot.

Révi Nándor dr. kifogásolja, hogy kéz alatt adják ki a munkát, holott még tervek sincsenek. Ez ellenkezik a közszállítási szabályzattal is. — Kernhoffer József a fedezetre vonatkozólag kér felvilágosítást. — Jánosi Zoltán javasolja, hogy a versenytérnyalás alternatív legyen, téglára és betonra. A két indítványt elfogadták.

Nagy Lajos volt hajdu özvegyének, aki napi 20 fillér özvegyi segélyt kap ebben a drága világban, 20 korona havi segélyt szavaztak meg.

A városi téglagyár üzemben tartására 25000 korona pótlékot kért a tanács. Nem szavazták meg, hanem utasították a tanácsot, hogy a város a vállalatnak térítse meg a felhasznált téglát árát.

Heller József munkásnak kilátásba helyezték a községi kötelekbe való felvételeit.

Kovács János és neje ujkerti szőlőjükből 53 ület ingyen engedték át a városnak a nyitandó utca céljaira, de addig is, míg az utcét megnyitja a város, kérték, hogy a területet használnassák. A tanács 10 korona évi jogelismerési díjat követelt érte. Ez ellen felebezték. A bizottság 1 koronában állapította meg a jogelismerési díjat.

Aron Jenő és Manó Csapó-utca 28. sz. a. telkükből 8.9 ület csatolták az utcához. A tanács 128 koronát ajánlott a terület négyesgöleért. Kévezték és felebezték. A bizottság a felebezés elutasítását javasolja.

Freund Jenő kérdést intéz a magyerekei korszolva-pályá ügyében a tanácshoz. K. Toth Mihály dr. tanácsnok megnyugtatta, hogy a korszolva-pályá építése ügyében a tanács megtegte az intézkedéseket.

Nagy vita támadt a viztorony földszintjén és emeletén tervezett kávéház felett. Jánosi Zoltán szükségjelnek tartja és nem szavazza meg.

Freund Jenő úgy látja, hogy már e célre 10.000 koronáig megrendelések történtek. — Aczél Géza elismeri, hogy a tanács szóbeli utasítására 6400 korona erejéig bizonyos szerkezeti átalakítások eszközöltek.

Révi Nándor helyteleníti az eljárást. A viztoronymál nincs szükség kávéházra, annak létesítését ellenzi. Kéri az anyagi felelősség megállapítását.

Magoss György megjegyzi, hogy a kávéház ideája kívülről jött, a tanács helyeselte. A szerkezeti változtatásokat azért rendelte el a tanács, mert később nem lehetett volna azokat végrehajtani. A közgyűlés jogkörét nem akarta a tanács csorbítani. A felelősséget viseli.

Freund Jenő ellenzi a kávéház létesítését, de belátja, hogy a tanács jóhiszeműen cselekedett.

Márk Endre a Nagyerdő egységes fejlesztésének akadályát látja az ilyen ötletszerű ideák megvalósításában.

Jánosi Zoltán szeretné látni a tanácsi határozatot. Ha van olyan, amennyi tassa be. Nem veszi tudomásul az utólagos bejelentést.

A többség a tudomásulvétel mellett döntött.

Rajcs Lajos Simonffy-utca 41. sz. házát megvétele ajánlotta. A mérnöki hivatal 56.416 korona 60 fillérre becsülte. Rajcs hajlandó 58.640 koronáért eladni. Az ajánlat elfogadását javasolja.

Degenfeld József gróf és Poroszlay László Péterfia-utca 11. sz. telkükön háromemeletes bérházat akarnak építeni és az esetre, ha a város a nyitandó utcát a Péterfia-utca 9. sz. telken át vezeti, majlandók 5 méter széles sávot átengedni a nyitandó utca részére. — Jánosi Zoltán elfogadja az ajánlatot. — Révi Nándor nem tartja sürgősnek az utcanyitást. Degenfeld és Poroszlay László a múlt évben 150.000 koronáért vették a telket, melyet most a mérnöki nívótal 224.725 koronára becsült és érte a tulajdonosok is 76.000 koronát kérték. Ha szükség van a telekre, indítsák meg a kisajátítási eljárást. — Aczél Géza javasolja, hogy előbb kalkuláljanak, hogy mibe kerül az utcanyitás a 9. számú telken át és csak azután határozzanak. Elfogadták.

Az ülés ezzel hét órakor véget ért.

A tábori posta.

Hogy kézbesítik a küldeményeket?

Megirtuk, hogy a hadgyakorlatok alatt működő tábori posta szervezésére Siket Traján nagyváradi posta- és táviráigazgatót és Feleki József postavezérgazgatói tanácsost rendeltek ki. A tábori posta szervezete nagyjából az:

A postának van két gyűjtőállomása ahová a hadgyakorlaton időző katonák részére érkező összes postai küldemények beérkeznek. A gyűjtőállomásokon szétbontják az anyagot erre, csapatok szerint, és tovább küldik az egyes tábori postáknak. Az északi és déli hadsereg számára összesen 11 tábori posta működik. A déli gyűjtőposta Temesvárott, az északi Nagyváradon van. A tábori posták főbb feladatát a Nagyváradon működő tábori postavezérgazgató végrehajtja.

A tábori posta alkalmazottjai civil postások, akik a hadgyakorlat alatt teljes egyenruhát, kardot viselnek. Az ő működésüket kiegészítik a katonai posta- és táviráiszok, akik közvetlenül a harc színterén működnek s létesítik az összeköttetést olyan helyekkel, amelyek már a harc színterén kívül esnek.

A kézbesítés érdekes módon történik. Ha például valaki Debreczenbe pénzt küld egy 61. gyalogezredbeli katonának, akkor az utalványt így kell címeznie:

X. X., 61. gyalogezred, 16. század.

Tábori posta.

Az utalvány Temesvárra megy, az ottani gyűjtőpostához. Onnan küldik el ahhoz a tábori postához, amelynek működési körébe esik az ezred.

A tábori posta egy carré-kocsiból és egy kézbesítő-kocsiból áll. A postások menetközben rendezik a gyűjtőpostától érkezett levél- vagy pénzzállítmányokat. Ha a sereg olyan helyre érkezik, ahol állomást tart, akkor az elszállásolás után történik a postai küldemények kézbesítése. — Minden ezrednek egy-egy tisztje megy a postára és átveszi az ezred számára érkezett küldeményeket s azokat aztán az ezredben osztják szét. Így jut a debreczeni baka a pénzéhez. Csomagokat a tábori posta nem vesz fel, mert azok szállítása és kézbesítése nehézkes.

Hajdúvár megye augusztusban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg Domahidy Elemér főispán elnöke alatt ülését, amelyen a szakelőadók az augusztus havi állapotokról számoltak be. Ezek közül szomorú állapotot mutat be az alispáni jelentés, amely szerint igen sok volt a kivándorlás. Kiadtak összesen 9 utlevelet.

Losonczy Almos dr. kir. tanácsos megyei főorvos jelentése szerint augusztusban a közegészségügy állapota kedvezőtlen volt; kevés a születés, sok a halálozás, különösen a gyermekek közt. Első helyen áll a halálokok közt a csecsemők gyomor-béllobja, a meleg napok veszedelme, a szakszerűtlen táplálásban részesített alacsony életkorúknál. Igen sok halálozást okozott a gümőkór is. A hevenyfertőző betegségek évtizedek óta nem észlelt szelíd jellegűek voltak. Roncsosító toroklob 3 községben 6 gyermekek, a vörheny 4 községben legerősebben Hajdúbszörményben és Tiszacsegén 20 gyermek, kanyaró 7 községben, legnagyobb számban Egyeken és Tiszacsegén 38 gyermek, a tifusz szörványosan 8 községben 13 esetben lépett fel. Hetvenkilenc esetben egy halálozás sem létezt. Veszett eb négy egyént mart meg. Hárombaleset, négy öngyilkosság történt. Született összesen 555 eggyen, elhalt 388, a szaporodás 147. Csánky Viktor kir. tanácsos, tanfelügyelő jelenti, hogy a kultuszmi-

niszter Szécsi Miklós és Pólya Mihály hajdusoboszlói tanároknak 700—700 kor. személyi pótlékot adott. Sallai Lajosné, Csontos Margit tanítóknak nyugdíjazta. Körös Róza tanítóknak 200 kor. igazgatói személyi pótlékot adott. Tóth Blankát a nyár-egyházai, Kreitler Antalné Tenkely Amáliét a tetétlen-nagymajorosi iskolához kinevezte. Pávay Vajna Ilonának 200 kor. korpótlékot utalványozott.

Nagy József pénzügyigazgató helyettes jelentése szerint az adózás augusztusban a következő volt: befolyt egyenes adóban 330,604 korona 63 fillér, hadmentességi díjban 2603 korona, bélyegjövődékben 145,573 K 24 fillér, jogilletékben 85,526 korona 79 fillér, díjjövődékben 312 korona 51 fillér, dohányjövődékben 43,353 korona 10 fillér, határvám jövődékben 24,292 korona 97 fillér, fogyasztási és italadóban 14,176 korona 51 fillér. Halasztást 27, időleges házadó mentességet 116 esetben adtak.

Szerződésszegő cimbalmos.

Megugrott az előleggel.

Cigányokról szól ez a történet... A füstösképű, kedélyes cigányokról. A «cigányművekről.»

Ugy történt a dolog, hogy Magyar Bandi cigányprimásnak, aki az Erzsébet-utca 26. szám alatti házában lakik, cimbalmos kellett a bandájába. Utána is nézett, hogy füstösképű kollégái között ki volna jó erre a fontos tisztségre?

Hosszas keresgélés után végre talált egyet a Kacsari Bandi személyében. Nagyon megörültek neki és mind járt fel is fogadta a bandájába. Formális szerződést is kötöttek. Kacsari Bandi azonban nemhiába cigány — mindjárt azzal kezdte a működését, hogy kicimbalmozott a primása zsebéből 14 korona előleget.

Másnap aztán Magyar Bandi hiába várta az ő új cimbalmosát, mert az úgy eltűnt Debreczenből, mint a kilőtt nyíl. (Nem is csoda, hiszen a Nyíl-utcán lakik.)

Az elkéseredett primás erre — mit volt mást tenni — a rendőrségre ballegoit és elpanaszolta az ő nagy baját, hogy se pénz, se cimbalmos. Kérte, hogy a hűtlen cimbalmost büntessék meg.

A rendőrség a nyomozást megindította.

Modern és a legjobb Villamos berendezések

rendelje meg
FÖLDVÁRI-nál
üzleti telefon 168
gyári telefon 816.
Tanuló felvétetik.

HIREK.

Debreczeni képek.

III.

A mullokor egy este a városhezá előtt vitt el az utam. Amint ott megyek, egy 18 év körüli fiu kapta meg a figyelmemet. Ez a fiu ugyanis nagyon különösen viselkedett. Búske fejtartással ment egy darabon, majd megállt és jobbra-balra hajlongani kezdett...

A járókelők egy darabig nézték, majd vállvonogatva tovább mentek.

Mindjárt láttam, hogy szegény valami csendes örült lehet és figyelemmel kísértem a továbbiakat.

Őnök — kedves olvasóim! — azt hiszik, hogy ezt a szerencsétlent elfogták és mindjárt elhelyezték az örültekházába... Oh, nem. Ne ábrándozzanak ilyenről, mert Debreczenben nem olyan könnyen lehet ám bejutni a bolondokházába!

Ez a szerencsétlen előhalott is szabadon járt-kelt a Piac-utcán, míg végre eljutott a Szent Anna-utcába.

Ott azután olyan rémületet keltegetett viselkedésével, hogy a róm. kath. plébános figyelmeztetésére a rendőrség elfogta és miután a rendőrségi orvos bizonyítványt állított ki, hogy csendes örült, fel akarták vésztetni a kózkórház elmeosztályára.

Csak hogy ott nem volt hely. Így azután — más hely nem lévén — a rendőrségi fogházban helyezték el. Képzelmek kérem!... Az örülteket a fágházban.

Igazán felhőborító, hogy a szegény előhalottat, ahelyett, hogy megfelelő épökásban részesítsék, bezárják a részegek, csavargók, betörők és egyéb emberi diszpládyok közé.

Es nemcsak ez az egy eset volt, hanem akad még több is. Mert a kózkórház amúgyra zsúfolt, hogy nem fér már bele egy szegény örült. Oda már csak protekcióval lehet bejutni!... Hát annyi bolond van már Debreczenben, hogy már nem is férnek el a kórházban!...

Igazán elkelve mér ezen a botrányos állapoton segíteni.

Már el is teletjetttem a szerencsétlen örült tiut, mikor a napokban újra találkoztam vele ugyanazon a helyen és éppen úgy hajlongott ott, mint mikor először láttam...

Tessék!... Hát ilyen szabadon szaladgálnak Debreczenben az örültek...

J. J.

— **Debreczeni kir. közjegyzők.** — Csikszentkirályi Lestyán Adorján, m. kir. udvari tanácsos, lakása és irodája: Szent-Anna-u. 7. sz., állandó helyettese: dr. Benkő Lajos, irodavezetője: Sinka Gyula, lakik Timár-u. 38 sz. a. — dr. Galánffy János irodája: Piac-u. 46. sz., lakása: Thaly Kálmán-u. 12. sz., állandó helyettese: dr. Kerényi Béla.

— **A megkeresztelt tej.** Szabó András Nyilas-telep, Márton Kálmánu. 10. szám alatt ilakos ma panaszt tett a rendőrségen egy gazdálkodó ellen, aki vízzel kevert tejet szállít a részére. Mintát is adott a megkeresztelt tejből, amelyet megvizsgálás alá vettek.

— **A debreczeni kir. közjegyzők kamara értesítése szerint:** Elnök: csikszentkirályi Lestyán Adorján, m. kir. udvari tanácsos, debreczeni kir. közjegyző. Titkár: dr. Krasznay Gábor, kisújszállási kir. közjegyző. — Pénztárnok: nemestóthi Szabó Antal nagykarolyi kir. közjegyző. Választmányi rendes tagok az elnök, titkár és pénztárnokon kívül: Zrumetzky Béla kir. tanácsos, szolnoki kir. közjegyző, dr. Örley György nagyvárad kir. közjegyző. Választmányi póttagok: dr. Galánffy János debreceni kir. közjegyző és Padrah Sándor hajdusoboszlói kir. közjegyző. Kamarais-titkár: dr. Benkő Lajos. A kamara hivatalos helyisége: Debreczen, Szt. Anna-u. 7. A kamara hatásköre kiterjed a debreczeni, mármharosszigeti, nagyvárad, nyiregyháza, szatmárnémeti, szolnoki és zilahi kir. törvény székek területére és összesen 41 közjegyzőséget foglal magában.

— **Kedvezmény előfizetőinknek.** Mindazon régebbi vagy újonnan belépő előfizetőink az „Uj Debreczen“ kiadóhivatala azt a kedvezményt nyújtja, hogy teljesen díjtalanul leközzöl bármilyen apróhírdetést. És pedig: Az egész évi előfizetőink négy, a háromnegyedévinek három, a félévinek két izben és a negyedévi előfizetőnek egy izben. Aki tehát házat vagy földet akar vásárolni, vagy eladni, személyzetet keres, ha lapunk előfizetője, az előfizetési nyugta bemutatása feljogosítja őt a kedvezmény igénybevételére. Reméljük, hogy kiadóhivatalunk ezen kedvezményét minél többen igénybe veszik.

— **Erzsébet királyné emléke.** Erzsébet királyné halálának évfordulója alkalmából a bécsi kapucinusok srbolljában levő koporsóra gróf Lönyay Elemérné pompás koszorút tette. A gődöllői királyi uradalom is nemzetiszinszalagos koszorút küldött.

— **Másfél millió munkás sztrájkja.** Londonból jelentik: Ma jár le a hajó építési és gépgyári munkások nemzeteli munkésszerződése. Ha újabb szerződés nem jön létre, amittől tartani lehet, akkor már a legközelebbi napokban másfél millió munkás lep sztrájkba. A gyárak és ipari vállalatok nagy pesszimizmussal várják a legközelebbi jövőt. Cardiffban már tegnap sztrájkba léptek a vasöntők s valószínűen már holnap megkezdik a sztrájkot.

— **Nagy katasztrófa egy repülőtéren.** Mint a párisi lapok közölné kiadásban jelentik, ma délután a st.-adriani repülőtéren borzasztó szerencsétlenség történt. Beard aviatikus produkálta magát nagy nézőközönség előtt. Monoplánja hirtelen lekanyarodott és rettenetes erővel belezárolt a tömegbe. A csavar több nézőt elkapott és valósággal lekaszabolta őket. Négy ember meghalt, sokan pedig megsebesültek, többen közülük súlyosan. Beard, aki maga csak könnyű sérüléseket szenvedett, mint egy örült menekült a mezőn át. Amióta elfogták, zokogva kijelentette, hogy a gépet már nem állithatta meg és irányítani sem tudta.

— **A rikkancsrendelet a vidéken.** Szatmárről jelentik: A legújabb belügyminiszteri rendelet, amely a lapok utcai elárusításának ügyét szabályozza, kellemetlen affér kapcsán nyert

első alkalmazást Szatmáron. A város, új napilap indult meg szombaton Uj Szamosujság Északkelet címmel. Vajay Károly polgármester megtiltotta a lap kolportázsát azzal a megokolással, hogy címe hasonlít egy másik helybeli laphoz, amelynek «Uj Szamos» a neve és amely a munkapárt lapja. Tankóczy Gyula rendőrfőkapitány a polgármesteri intézkedés alapján rendőrökkel ellátott a nyomda kapujához, hogy megakadályozzák az új megjelenő lap első számának kihordását, sőt aziránt is intézkedtek, hogy a nyomdában a szedést is lefoglalják. A lap este mégis megjelent és ekkor a rendőrök letartóztatták a rikkancsokat, bekisérték őket a rendőrségre, sőt a mozgósított rendőrszerviselőket, rendőrök és csendőrök elköbozták a példányokat, azután sorra járták a kávéházakat és vendéglőket és a vendégek kezéből vették ki a lapokat. A városban a dolog nagy izgalmat keltett és a polgármester még az este folyamán visszavonta intézkedését, a rikkancsokat pedig szabadon bocsátotta.

A köztársasági párt megalakulása

János Zoltán az egyik alelnök.

A magyar republikánusok szeptember 7-én Budapesten a Rákóczi-utí Wurglits-féle vendéglőben ismerkedési estély keretében, előzetes szervezkedés alapján megalakították az Országos Köztársasági pártot.

Az alakuló gyűlésen, melyet eredetileg Makórs terveztek, de ott a főkapitány a trónörökös résztvételével megtartott hadgyakorlatok miatt nem engedte megtartani, mintegy kétszázan vettek részt az ország minden részéből. A gyűlést Nagy György dr. nyitotta meg, mint a szervező bizottság elnöke s a jegyzőkönyv vezetése Kormáczky Dező dr.-t kérte fel Szappanos István és Kecskeméthy Ferenc volt országgyűlési képviselők indítványára az Országos Köztársasági Párt elnökévé Nagy György dr. volt országgyűlési képviselőt választották meg.

Az elnökök közé megválasztották a többi között János Zoltán debreceni református lelkész is. Együttal negyvenkilenc tagu pártvezetőséget választottak.

Vasárnap délelőtt 10 órakor a Salkörben Kossuth Lajos születésének 110-ik évfordulója alkalmából a republikánusok ünnepet rendeztek, a melyen Nagy György dr., Kalmár Antal dr., Wagner Károly dr. és Kornay István szerepeltek. Ünnepe után a Heródszoborhoz vonultak, hol az Országos Köztársasági Párt nevében Kossuth Lajos koszorút helyeztek el. Innen a Kossuth-memorialhoz mentek, hol Nagy György dr. helyette el a párt koszorúját. Ebben bankett volt, ahonnan együtt mentek a Vörmezőre és a Krisztina-kört 9. számú házba, ahonnan Martonovics Ignácot és Veránynémetet a veszt felgyre vitték. Kalmár Antal beszéd előzetében megköszönték.

A szervezőbizottság elnöke Nagy György.

SALVATOR

GUMMI SARKÁK
VILÁG CZIKK
UTÓLÉRHETETLEN
TARTÓSSÁGÚ!

Mindenütt kapható.
Vezérképviselő:
Hermann és Hirsch, Wien, VII.

Intelligens német kisasszony
állást keres
DEBRECZENBEN,

jobb házban gyermekeknél. Szíves ajánlatokat kér „**Német kisasszony**“ 36,287. sz. alatt: **Schwarz József** hirdetőirodájához,

BUDAPEST,
Andrássy-ut 7. sz.

! Csak !
36 fillér

a **Kereskedelmi Tanintézetben** használt levelezési füzet

HOROVITZ ZSIGMOND

papírüzletében

Piac-utca 12. sz. (Csapó-utca sarok.)

Egyéb füzetek, itatós papírok,
vonalzók, írószerek

mélyen leszállított árban.

! A legjobb itatós papiros
! ivenként csak 3 fillér! !

Amerikai Partí Aruház

Hatvan-utca 20.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Egy vidéki banknál elzalogosított árukat 50%-al a beszerzési áron alul vettem meg és árákat alábbi olcsó áron ajánlom a n. é. vevő közönségnek.

Finom zefir férfi ingek	K 2.50-től
Finom fehér	2.—
Férfi gallérok	—18
„ sapkák	—50
Fü és leány szalmakalapok	—30
Finom női batist és zefir blousok	2.—
Finom női selyem blousok	3.—
Férfi nadrágtartók	—50
Kész pongyvlak minden kivitelben	4.30
2 méter szerb vászon	—22

Selyem sálak minden elfogadható árért.

Tisztelettel **Löwenheim Albert.**

Ideg-

gyenge

férfiak!

Az elgyengült erő azonnali visszaszerzésére legmegbízhatóbbak az

va lon-tabletták,

melyeknek káros következménye nincsen. próbadoz K. 4.40 1/2 doboz K. 10.50, 1 egész doboz K. 18.20. Utánvét mellett vagy a pénz előre való beküldése ellenében küldi

Folgár Gyula gyógyszerár

POZSONY, II. Frigyes főherceg-ut 20

Vizvezeték, csatornázás, központi fűtéseket szakszerű kivitelben, jótállás mellett — Tervrajzot és költségvetést díjtalanul készítek. Házak évi jókarban tartását csekély díjazásért elvállalom.

Gyenes Antal, Csapó-u. 6. Telefon 15.

Minden szó egyszeri beiktatása **5 fillér.**
Vastagabb betűvel 10 (tíz) fillér

APRÓ HIRDETÉSEK

Levélbeli tudakozódásokra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell beküldeni. — Postán beküldött hirdetésekre vonatkozólag a utalvány-szolvény száma kéri.

Apró hirdetés előre fizetendő. Vidékről apró hirdetés díja levéljegyekben is beküldhető

HA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és flanel jakarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kép és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz előve, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

Homok és kavicsbeszerzés.

Szamos folyamból kotrógéppel termelt és tisztára mosott, iszapmentes homok és kavics előnyös árban állandóan raktárról kapható **Östreicher Tóbiásnál Szatmáron.**

Tisztviselőnek ajánlkozok egy több nyelvet beszélő urasszony. Irodai teendőikben és gépirásban járatos. Cím a kiadóban.

Barna, csinosnak ismert igazi ur-ember, ki teljesen független, oly tisztamult fiatal, csinos, szőke

Nyugdíjas ember pénzbeszedőül felvétetik cím a kiadóhivatalban.

Csinosan butorozott különbejárati utcai szoba villanyvilágítással kiadó **Vörösmarty-u. 1.**

BUTOROKAT konyhaberendezéseket raktáron tart **Bálint József** asztalos (Csapó) Berec-utca.

OLCSÓ és jó órák, ékszer legolcsóbban szerezhetők be **Gasparik Adám** órák és ékszerész-nél Debrecen, Hunyadi-utca 12. Ugyanott órajavítások legolcsóbban eszközöltenek.

Schampan ruhás fiatalember, ki vasárnap este azon bájos kis hölgyet órák hosszáig nézte, kéri, ismeretség lehetséges-e. Válasza kiadóba «Hű fehér rózsá» jellegére.

Lépcsőházi különbejárati utcai butorozott szoba villanyvilágítással kiadó, **Darabos-utca 7.**

Kisebbsz különbejárati butorozott szoba villanyvilágítással olcsón kiadó. **Darabos-utca 7.** a háztulajdonosnál.

KIADO Csapó-utca 93. számú ház egész udvarral, 33 méter utcai fronttal bármely üzleti célra. 1200 korona évi bérért.

FÉNYKÉPEZŐ GÉPEK gyári árban kaphatók **Horovitz Zsigmond** papíraru üzletében, **Piac—Csapó-utca sarkán.**

Azonnali belépésre és állandó munkára keresek egy oly keféző munkánót, aki szépen szarkóli és behúzni tud. Jó fizetés és teljes ellátás, utiköltséggel együtt.

FODRÁSZSEGÉD állandó alkalmazásra azonnali beléphet. Eötvös utca 64.

biztosítva. Címem: Benedekfy Béla keféző mester, **Kilah, Szilagy-megyé.**